

מדיניות רווחה נכונה וצודקת

תיקון עובדות בעניין קו העוני, שאינו משנה את המסקנות ■ בעיות התעסוקה במגזר החרדי והערבי יוצרות תחושה מוטעית לגבי מצב העוני הכללי בישראל ■ הגדלת קצבאות הילדים וביטול מס על מוצרי היסוד יועילו בעיקר למגזר הערבי שעוין את המדינה ■ ארגוני השמאל חרשי טובת הערבים תומכים בהגדלת הקצבאות ■ להשקיע בחינוך ובתשתיות במקום בקצבאות ■ ביקורת על תמיכת הפוליטיקאים החרדים בהגדלת הקצבאות ■ רבי עמרם אברביעי, גחל בתורה וציני שעלה בצניחתו ממחוק וניבא את ישועת ישראל במלחמת ששת הימים

תיקון טעות ביחס לקו העוני

בטור הקודם טעיתי בשני דברים ביחס להגדרת קו העוני. למרות אי הנעימות, אני מודה לכל מי שפנה אלי כדי להעמידני על טעוטי. אנסה להסביר את המושגים באופן מדויק. קו העוני הוא מחצית מההכנסה החצינית לנפש (ולא ההכנסה הממוצעת). כלומר, ההכנסה החצינית היא ההכנסה שמחצית מהאזרחים מרוויחים יותר ממנה ומחציתם מרוויחים פחות ממנה. הכנסה זו מחושבת ביחס לגודל משפחת המפרנסים. וקו העוני הוא מחצית מההכנסה לנפש של השכר החציני. כלומר, ככל שהמשכורות במשק עולות, כך גם השכר הקובע את קו העוני עולה. לפיכך, כדי להיפחית את מספר האנשים שמתחת לקו העוני צריך לצמצם את פערי השכר בין בעלי השכר הבינוני ובין אלה שמשתכרים מעט - אם מפני ששכרם נמוך, או מפני שאינם עובדים, או מפני שהם עובדים במשרה חלקית.

לעומת זאת, פערי השכר בין בעלי השכר הבינוני לבעלי השכר הגבוה אינם משנים את קו העוני, כי ממילא שיעורי שכר אלה הם מעל לשכר החציני. בשנה הקודמת ההכנסה החצינית לנפש הייתה 4,783 שקלים לחודש. נמצא אפוא שקו העוני לנפש היה 2,392 שקלים לחודש.

אמנם חישוב זה נוגע ל"נפש תקנית". כלומר, נפש במשפחה בת שתי נפשות. אבל כאשר מדובר באדם בודד, מכיוון שעלויות המחיה שלו גבוהות יחסית, הרי שקו העוני לגביו הוא 1.25 של "נפש תקנית". וכאשר מדובר במשפחה בת ארבע נפשות, שני הורים ושני ילדים, מכיוון שהיחסים המשותפים חוסכים עלויות, קו העוני שלהם הוא 3.2 "נפשות תקניות". וכאשר מדובר במשפחה בת תשע נפשות, קו העוני הוא 5.6 "נפשות תקניות", שכינם עומד על 13,393 שקלים לחודש. וכל נפש נוספת נחשבת כ-0.4 של נפש תקנית. למשל, משפחה בת חמש עשרה נפשות, קו העוני היום הוא 19,135. לפיכך, מה שתכנתתי בשבוע שעבר על משפחתי שחינו הרבה מתחת לקו העוני אינו נכון.

היסודות נכונים

אמנם דווקא מתוך ליטוש העובדות התברר שכלל הדברים היה מדויק ונכון. מעט יותר ממוחצית העניים הם מבני המגזר הערבי, ועוד קרוב לרבע מהעניים הם בני החברה החרדית. הסיבה העיקרית לעוני בשתי אוכלוסיות אלו הוא שיעור המועסקים הנמוך באופן ניכר. ואף אלו שעובדים, עוסקים בעבודות פשוטות מאוד שהכנסתן נמוכה. והאת מפני חוסר השכלה תיכונית ואקדמית.

בלעדי שתי אוכלוסיות אלו, מצב העוני של מדינת ישראל טוב למדי. יש עוד דברים רבים לטפח, אבל בסך הכול, כמדינה שקולטת עלייה ומתמודדת עם בעיות ביטחון קשות, המצב מצוי.

הגדלת תקציבי הרווחה מועילה בעיקר למגזר הערבי

לא לחינם ארגוני השמאל ותומכיהם בתקשורת

מרבית לדבר בעד העניים, בעודם מסתירים שב' עצם מדובר בפעילות בעיקר למען המגזר הערבי. אותם חוגים שתומכים תמיד בכל נסיגה, בכל ויתור לתביעות הערבים, הם גם התומכים הקבועים בהגדלת הסייע למגזר הערבי.

אפשרויות הבחירה ברמת העזרה הסוציאלית

תשאלו, ומדוע שלא נגדיל את קצבאות הרווחה למשפחות נזקקות במגזר הערבי והיהודי כאחד? ובמיוחד שזו הדרך היחידה לדאוג לאחינו החרדים, שכן אי אפשר לבצע אפליה בין יהודים לערבים בקצבאות השונות.

אכן, בתוך מסגרת התפיסה היהודית, המחייבת לדאוג לעני ולחלש, ניתן לנסות לכיוון יותר סוציאליסטי שתומך בהגדלת הקצבאות, או לכיוון קפיטליסטי שתומך בצמצום הקצבאות. כלומר, ברור מחד שאין להעניק קצבאות למי שמסוגל לדאוג לעצמו, ומאידך - ברור שצריך לעזור למי שאינו מסוגל להתקיים בכוחות עצמו. אבל אפשר שהעזרה תהיה בסיסית בלבד, ואפשר שתהיה מורחבת. אפשר שהעזרה תגיע רק למי שממש אינו יכול להתקיים, ואפשר להעניק עזרה גם למי שמי תקשה במקצת.

הבעיה הערבית

נודה בגילוי לב: ייתכן שבמצב אחר היינו נוטים יותר לכיוון סוציאליסטי, או לפחות היינו יכולים להבין אותו יותר. אבל במצבו הלאומי הנוכחי, בו אנו נאלצים להתמודד עם מיעוט ערבי גדול ועוין, שבאופן טבעי לפי כל קריטריון סוציאלי שייקבע יהיה הזכאי הראשי לכל סוג של הטבה - אנחנו נר

צריך לבקר את נציגי המגזר החרדי שנוהגים בחוסר אחריות, ופועלים תמיד בכל כוחם למען הגדלת קצבאות הרווחה, וגם תומכים בביטול המע"מ על מוצרי יסוד, תוך שהם מסתירים את העובדה שרוב תקציבי הרווחה ורוב החיסכון מביטול המע"מ יגיע בסופו של דבר למגזר הערבי

טים להעדיף את הגישה המצמצמת יותר. חובה להעלות על נס ולציין לשבח את אותם ערבים שמבינים את זכותנו על הארץ. מודים על הברכה שהבאנו לארץ ותומכים במדינת ישראל כמדינת העם היהודי. בעמידתם מול האלימות והעוינות כלפיהם במגזר שלהם, הם בבחינת חסי די אמות העולם. הלוא אי ורבו כמותם. כמו כן מסתבר שרבים מבני המגזר הערבי אינם שותפים לשנאה ולעוינות שאנו שומעים מרוב נציגי הערבים במסגרת, ובאופן אישי הם מתייחסים אל היהודים באופן מכובד. אולם אחרי הכול, רובם תומכים בעמדות אויבנו. במצב זה צריך להיות טיפס כדי לתמוך בהגדלת הקצבאות.

אילו רובם המכריע של בני המגזר הערבי היו מאמינים בכותו של עם ישראל על ארצו, משי תתפיים בנטל הביטחוני והכלכלי של מדינת ישראל ומקיימים שבע מצוות בני נח - היה דינם כדין גר תושב. או הייתה מוטלת עלינו מצווה לעזור להם בדומה לעזרה שאנו מצויים להגיש לבני ישראל העניים שאינם מסוגלים להתפרנס בכוחות עצמם. אבל במצבו הנוכחי, כאשר נציגיהם הנבחרים תומכים בשונונו ומוציאים עלינו דיבה רעה בכל העולם, איננו צריכים להיות עד כדי חסרי דעת ול- תמוך בהגדלת קצבאות שרובן ילכו למגזר הערבי.

הצדקה לצמצום הקצבאות

אם בעולם הרחב יש מדינות שנוהגות לפי השיי"ה הקפיטליסטית הקיצונית, כדוגמת ארה"ב, וזאת בלי שיש להן את הבעיות החמורות שלנו עם המגזר הערבי, מדוע עלינו לאמץ שיטה שמעבירה תקציבי רווחה גדולים לציבור שברובו עוין אותנו? לכן גם ביטול מע"מ על מוצרי יסוד אינו מוצדק, מפני ששבו הוא מועיל בעיקר לבני המגזר הערבי, שעד כה לפחות את המס הזה נאלצו לשלם, ומעתה גם אותו לא ישלמו.

אמנם בקצבאות הקשישים אין לפגוע ואף יש מקום להגדילן, שכן קצבאות אלו מתחלקות באופן שווה יותר יחסית בין המגזר היהודי לערבי, והן גם ניתנות בדרך כלל למי שבאמת מתקשה לעבוד.

השקעה בתשתיות ובחינוך

את הגישה המצמצמת בקצבאות צריך לאון על ידי השקעות בחינוך, בריאות ותשתיות - השקעות שמועילות לכל הציבור, ובכללן גם לעשירי רונים התחזתונים. על ידי השקעת החינוך יוכלו גם ילדים של הורים עניים לשפר את מעמדם החברתי-כלכלי. ועל ידי פיתוח תשתיות וכבישים, גם תושבי הפרווריה יוכלו להגיע בקלות וזוול אל מרכזי התעסוקה. כמו כן ראוי לעודד השקעה בחיילים, תוך כדי השירות ולאחריו, בתמורה לשירותם.

נציגי המגזר החרדי

צריך גם לבקר את נציגי המגזר החרדי שנוהגים בחוסר אחריות, ופועלים תמיד בכל כוחם למען הגדלת קצבאות הרווחה, וגם תומכים בביטול המע"מ על מוצרי יסוד, תוך שהם מסתירים את

העובדה שרוב תקציבי הרווחה ורוב החיסכון מבני טול המע"מ יגיע בסופו של דבר למגזר הערבי. הרי ככל שהאיום הערבי יגבר, כך מצבה הכללי של מדינת ישראל ייפגע, ולבסוף גם היכולת להעניק קצבאות תיפגע. במקום לפעול למען הגדלת קצבאות, היו צריכים ליוזם פתרונות תעסוקה ופנסיה לבני המגזר החרדי, שזו היא המדרגה הגדולה ביותר של צדקה שאין למעלה ממנה, כדי ברי הרב"מם (הל' מתנות עניים י, ז) ושוילחן ערוך (י"ד רמט, ו).

רבי עמרם אברביעי צ"ל

השבוע ב' בטבת חל יום פטירתו של אחד מגי דולי הרבנים בדורות הקודמים, הרב עמרם אברביעי זצ"ל, בעל ספר 'לתיבי עם'. רבי עמרם נולד במרוקו הספרדית (תרנ"ב), ועלה עם סבו לעיר העתיקה בירושלים בהיותו בן ארבע עשרה. רבו המובהק היה רבי יוסף חיים הכהן, ששימש ראב"ד ונשיא לעדת המערבים, ורבי עמרם זכה להתחתן עם בתו הבכורה רבקה. בשנת תש"א נתמנה לרב ואב"ד של פתח תקווה, ושימש כחבר מועצת הרבנות הראשית. מתוך גדולתו בתורה הביע תמיכה בתנועה הציונית, ובימי מלחמת השחרור, למרות שכבר היה קרוב לגיל ששים, התנדב להשתתף בשמירת סביב לירושלים. לאחר קום המדינה היה נוהג לומר ביום העצמאות ברוב עם הלה עם ברכה ועורך מסיבת הודאה לה'. לפני התמונתו לרב הש' תל להתפרנס מגיע כפיו, על ידי חנות לתשימיש קדושה שהייתה לו בשותפות עם רבי יוסף שלוש, ראש עדת המערבים. ידוע שגדולי הרבנים בדור שאחריו, הראשלי"צ הרב עובדיה יוסף זצ"ל ומור"ד הראשלי"צ הרב מרדכי אליהו זצ"ל, העריכו מאוד את גדולתו בתורה.

הרב עמרם אברביעי זצ"ל זכה לחנך את כל ילדיו לתורה ועבודה, והם היו אנשי חינוך, מדע ועסקים. בנו פרופ' אהוד אביבי, גדול חוקרי הגרעין בישראל, הוביל את הקמת הכור בדימונה (אגב, במשפחתם מספרים שהנשיא לשעבר שמעון פרס הפריע מאוד להקמת הכור, ורק לאחר שראה שהדבר קורם עור וגידים, החל להשתבח בו כמי שבכביכול יזם את הקמתו).

בהיותו כבן שלושים, בעצם הימים הקשים שעברו על הארץ בימי מלחמת העולם הראשונה, עלה לו לפי חשבונותיו שביין נסח תשכ"ז לניסן תשכ"ח תהיה גאולה לעשות נקמה בגויים ולגרש האויב מתוך עיר הקודש ירושלים. על דרשתו זו חזר כמה פעמים.

בשנת תשכ"ט, כאשר עסק פרופ' אביבי בהוצאת ספר דרשות אביו לאור, ביקש להניאו מפרסום דרשה נבואית זו, אבל אביו התעקש שכן יהיה וצי"ר לפרסם את הדרשה. בימי חנוכה תשכ"ז סיפר בדרשתו על חשבונותיו, וסיים בתפילה שכן יעשה ה' עמנו, שנוכה בקרוב לניצחון מזהיר על שונאיו, בים ביבשה ובאוויר. ב' בטבת נפטר, בל"ח באייר שוחררה ירושלים ולשמחת כל צאצאיו ותלמידיו דבריו התקיימו במילואים (הקדמה ל'לתיבי עם', מהדורת תשס"ג, עמ' 22).